

นโยบายและแนวทางการบริหารจัดการ ความมั่นคงทางทะเลของประเทศไทย

นายฉัตรชัย ศรีเมืองกาญจนา
วิทยากรชำนาญการ
กลุ่มงานบริการวิชาการ 1 สำนักวิชาการ

ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่มีแหล่งทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลที่สำคัญ เช่น สัตว์น้ำ ปิโตรเลียม ก๊าซธรรมชาติ เป็นต้น อีกทั้งยังเป็นจุดศูนย์กลางสำคัญในการเชื่อมโยงเส้นทางระบบคมนาคมการขนส่งและโลจิสติกส์ เนื่องจากประเทศไทยมีแผ่นดินติดทะเล 2 ด้าน คือ ด้านตะวันตกติดกับทะเลอันดามันและช่องแคบมะละกา ส่วนทางด้านตะวันออกติดกับอ่าวไทย มีพื้นที่เขตทางทะเลประมาณ 320,000 ตารางกิโลเมตร มีความยาวชายฝั่งทะเล 3,010 กิโลเมตร ได้แก่ พื้นที่ด้านอ่าวไทย 1,972.5 กิโลเมตร และพื้นที่ด้านอันดามัน 1,037.5 กิโลเมตร สำหรับการแบ่งทะเลของประเทศไทย แบ่งออกได้เป็น 5 ประเภท คือ 1) น่านน้ำภายใน (Internal Waters) 2) ทะเลอาณาเขต (Territorial Sea) 3) เขตต่อเนื่อง (Contiguous Zone) 4) เขตไหล่ทวีป (Continental Shelf Zone) และ 5) เขตเศรษฐกิจจำเพาะ (Exclusive Economic Zone - EEZ)

จากการประเมินยุทธศาสตร์ใน 10 ปี ข้างหน้าของกองทัพเรือ พบว่า ผลประโยชน์ทางทะเลของประเทศไทยมีไม่ต่ำกว่า 17.9 ล้านล้านบาทต่อปี โดยกิจกรรมที่ทำให้เกิดมูลค่ามากที่สุด คือ การขนส่งทางทะเล และในอนาคตผลประโยชน์ทางทะเลของประเทศไทยมีแนวโน้มจะมีมูลค่าเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ผลประโยชน์ทางทะเลของประเทศไทยไม่ได้จำกัดอยู่เฉพาะภายในพื้นที่เขตทะเลของประเทศไทยเท่านั้น ยังรวมถึงทะเลหลวงและเขตทางทะเลของประเทศอื่นทั่วโลกที่สามารถทำความตกลงกันได้ จึงอาจกล่าวได้ว่าทะเลเป็นแหล่งที่มาของกำลังอำนาจทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม การทหาร วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี พลังงาน และสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมความมั่นคงของชาติ ซึ่งในอนาคตพลังอำนาจของชาติที่มาจากทะเลจะยิ่งทวีความสำคัญมากขึ้น (สารัตน์ เกื่อนสุวรรณ และ ญัฐพัชร อัครกิตติทัศน์, 2559, น. 31)

สถานการณ์ความมั่นคงทางทะเล

สำหรับสถานการณ์ความมั่นคงทางทะเล สามารถแบ่งออกได้เป็น 5 ประการ คือ 1) สถานการณ์ความมั่นคงทางทะเลในระดับโลก 2) สถานการณ์ความมั่นคงทางทะเลในระดับภูมิภาค 3) สถานการณ์ความมั่นคงทางทะเลของอาเซียน 4) สถานการณ์ความมั่นคงทางทะเลของประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน และ 5) สถานการณ์ความมั่นคงในพื้นที่ทางทะเลของประเทศไทย สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้ (สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ, 2558, น. 9-14)

1. สถานการณ์ความมั่นคงทางทะเลในระดับโลก

สังคมโลกยุคปัจจุบันเป็นยุคโลกาภิวัตน์หรือที่เรียกกันว่า “โลกไร้พรมแดน” มีเทคโนโลยีการติดต่อสื่อสารที่ทันสมัยทำให้โลกมีความใกล้ชิดกันมากขึ้น ส่งผลให้แนวโน้มทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองของประเทศต่าง ๆ เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกันมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขยายตัวของระบบทุนนิยม การเกิดขึ้นของประเทศหรือกลุ่มประเทศที่มีอำนาจทางเศรษฐกิจใหม่ ๆ เช่น สาธารณรัฐประชาชนจีน สาธารณรัฐอินเดีย สหพันธรัฐรัสเซีย สหพันธ์สาธารณรัฐบราซิล สาธารณรัฐเกาหลี กลุ่มประเทศสหภาพยุโรป และกลุ่มประเทศอาเซียน เป็นต้น นอกจากนี้ยังส่งผลให้รูปแบบของภัยคุกคามได้เปลี่ยนแปลงไปจากภัยคุกคามรูปแบบเดิม ที่เป็นภัยคุกคามอันเกิดจากรัฐ การใช้กำลังทหาร หรือการเกิดสงครามขนาดใหญ่ที่มีแนวโน้มลดลง ขณะที่การพัฒนาอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยี การติดต่อสื่อสารและการเดินทางที่มีความสะดวกรวดเร็ว นอกจากจะเป็นอุปสรรคต่อการบริหารจัดการความมั่นคงของประเทศต่าง ๆ แล้ว ยังทำให้เกิดภัยคุกคามรูปแบบใหม่ขึ้น ซึ่งครอบคลุมในทุกมิติของสังคม เช่น การก่อการร้าย การหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย การค้ามนุษย์ การลักลอบขนส่งอาวุธ โจรสลัด ภัยต่อการเดินเรือ ปัญหาสิ่งแวดล้อม ความมั่นคงทางอาหาร และความมั่นคงทางพลังงาน เป็นต้น ทั้งนี้ ภัยคุกคามความมั่นคงที่สำคัญที่ส่งผลกระทบต่อแนวทางการบริหารจัดการของรัฐ คือ

1) การก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติ มีแนวโน้มขยายตัวมากขึ้นตามสภาพการที่เปลี่ยนแปลงไปทั้งการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม และจากการพัฒนาอย่างรวดเร็วของอาวุธที่ทำลายล้างสูง และการถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านอาวุธทำให้เกิดภัยคุกคามที่เกิดจากความขัดแย้งทางเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม เมื่อผนวกกับลักษณะของการบริหารจัดการความมั่นคงทางทะเลที่มีความยากลำบากในการควบคุมแล้ว ทะเลจึงเป็นได้ทั้งแหล่งซ่อนสมุขของผู้ก่อการร้าย เส้นทางเดินเรือขนส่งอาวุธ ภัยคุกคามจากการก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติจึงเป็นภัยคุกคามหลักที่กระทบต่อความมั่นคงของโลกในปัจจุบัน

2) ปัญหาสิ่งแวดล้อม การพัฒนาของระบบเศรษฐกิจและสังคมในแบบทุนนิยมที่เน้นการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และการแสวงหาผลกำไร ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติถูกนำมาใช้จนเกินความสมดุล และขาดการควบคุม ทำให้ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมมากขึ้นโดยเฉพาะผลกระทบต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางทะเลและชายฝั่งของโลก ซึ่งเป็นสาเหตุที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางทะเล

3) ความขัดแย้งทางเศรษฐกิจ การขยายตัวทางเศรษฐกิจ การแสวงหากำไรสูงสุดของระบบทุนนิยม และปัญหาสิ่งแวดล้อม ล้วนเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดความขัดแย้งทางเศรษฐกิจ ทำให้เกิดความขัดแย้งจากแย่งชิงตลาดและทรัพยากร ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ ปัญหาดังกล่าวอาจนำไปสู่ความขัดแย้งระหว่างประเทศและการเกิดขึ้นของภัยคุกคามรูปแบบใหม่ ๆ ได้

2. สถานการณ์ความมั่นคงทางทะเลในระดับภูมิภาค

ประเทศไทยตั้งอยู่ในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก มีอาณาเขตติดต่อกับมหาสมุทรแปซิฟิก มหาสมุทรอินเดีย และช่องแคบมะละกา ซึ่งเป็นจุดยุทธศาสตร์ที่สำคัญ กล่าวคือ เป็นทั้งแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ

และเป็นเส้นทางเดินเรือที่สำคัญ สำหรับภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก มีเส้นทางยุทธศาสตร์การขนส่งทางทะเลที่สำคัญ 3 เส้นทางด้วยกัน ได้แก่

1) ช่องแคบฮอร์มุซ เป็นเส้นทางผ่านเข้าออกช่องทางเดียวของรัฐในตะวันออกกลางที่ส่งน้ำมันเป็นสินค้าออก ความตึงเครียดใด ๆ ที่เกิดขึ้นบริเวณช่องแคบดังกล่าวจึงสร้างความอ่อนไหวต่อความมั่นคงและเศรษฐกิจของโลก

2) ช่องแคบมะละกา เป็นเส้นทางขนส่งสินค้าและพลังงานของประเทศในทวีปเอเชียรวมทั้งประเทศไทย ประเทศมหาอำนาจต่าง ๆ จึงให้ความสำคัญต่อสถานการณ์ความมั่นคงในพื้นที่ดังกล่าว

3) ทะเลจีนใต้ มีความสำคัญต่อประเทศในเอเชียตะวันออกและสหรัฐอเมริกา เนื่องจากเป็นแหล่งทรัพยากรและเส้นทางขนส่งพลังงานจากตะวันออกกลางไปยังสาธารณรัฐประชาชนจีน ญี่ปุ่น และภาคตะวันตกของสหรัฐอเมริกา ทะเลจีนใต้จึงเป็นพื้นที่ที่มีการแข่งขันและความขัดแย้งระหว่างประเทศมหาอำนาจ คือ สาธารณรัฐประชาชนจีนและสหรัฐอเมริกา รวมไปถึงการอ้างสิทธิเหนือหมู่เกาะสแปรตลีย์และพาราเซลซึ่งเป็นแหล่งสำรองน้ำมัน เป็นสาเหตุให้เกิดความขัดแย้งระหว่าง สาธารณรัฐประชาชนจีน สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ เนอการาบรูไนดารุซซาลาม สหพันธรัฐมาเลเซีย และสาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน) อีกด้วย จากความสำคัญของการเป็นเส้นทางขนส่งทางทะเลที่สำคัญของทั้ง 3 เส้นทาง ซึ่งประเทศมหาอำนาจต่างให้ความสนใจเป็นพิเศษ ด้วยเหตุนี้จึงส่งผลกระทบต่อมิติความมั่นคงทางทะเลในพื้นที่ดังกล่าว

3. สถานการณ์ความมั่นคงทางทะเลของอาเซียน

ความมั่นคงทางทะเลจัดเป็นองค์ประกอบหนึ่งในกรอบความร่วมมือของอาเซียนภายใต้เสาหลักประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน โดยมีการส่งเสริมความร่วมมือทางทะเลในอาเซียนดำเนินการผ่านกรอบและกลไกต่าง ๆ เช่น การประชุมหารืออาเซียนว่าด้วยประเด็นทางทะเล (ASEAN Maritime Forum-AMF) และการประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียน (ASEAN Defense Minister's Meeting-ADMM) เป็นต้น สำหรับสถานการณ์ความมั่นคงทางทะเลของอาเซียนที่ต้องเฝ้าระวังประกอบด้วย 4 ปัจจัย ได้แก่

1) การอ้างสิทธิและแย่งชิงผลประโยชน์ในพื้นที่ทางทะเล

2) ความไม่แน่นอนของสถานการณ์ความขัดแย้งในทะเลจีนใต้ และการขาดความไว้วางใจกันของประเทศในภูมิภาค อาจเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ประเทศในภูมิภาคมีความจำเป็นต้องเสริมกำลังทางเรือของแต่ละประเทศ

3) ความปลอดภัยทางทะเลของอาเซียนโดยเฉพาะจากการก่อเหตุของโจรสลัดและการปล้นเรือโดยใช้อาวุธ เนื่องจากปัจจัยด้านการขยายตัวทางเศรษฐกิจอาเซียนอาจทำให้กลุ่มโจรสลัดเข้ามาก่อเหตุในพื้นที่

4) การก่อการร้ายทางทะเล ชัดความสามารถของกลุ่มก่อการร้ายที่พัฒนาขึ้นและมีการเชื่อมโยงกันอาจทำให้เสถียรภาพความมั่นคงทางทะเลในภูมิภาคเป็นอีกเป้าหมายหนึ่งที่จะถูกโจมตี

4. สถานการณ์ความมั่นคงทางทะเลกับประเทศเพื่อนบ้าน

การที่ประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้รวมตัวกันเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียนเมื่อปี 2558 ส่งผลให้แต่ละประเทศมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันมากขึ้นทั้งทางการเมือง ความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม

และวัฒนธรรม อย่างไรก็ตาม ประเทศต่าง ๆ ยังคงมีความขัดแย้งกันในหลายด้าน โดยสถานการณ์ความขัดแย้งที่สำคัญที่ส่งผลต่อความมั่นคงทางทะเลของประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน สรุปได้ดังนี้

1) สาธารณรัฐแห่งสหภาพพม่า มีปัญหาเส้นเขตแดนทางทะเลที่ยังไม่สามารถตกลงกันได้ รวมถึงทะเลยังเป็นเส้นทางการลักลอบขนส่งยาเสพติดและการหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย ปัจจุบันสาธารณรัฐแห่งสหภาพพม่าได้มีการควบคุมการทำประมงมากขึ้นส่งผลให้เรือประมงต่างชาติไม่สามารถลักลอบเข้าไปทำการประมงได้เหมือนในอดีต

2) สหพันธรัฐมาเลเซีย ปัญหาเขตแดนทางทะเลระหว่างประเทศไทยและสหพันธรัฐมาเลเซีย คลี่คลายมากขึ้นหลังจากมีการตกลงให้พื้นที่อ้างสิทธิทับซ้อนเป็นเขตพัฒนาร่วม (Join Development Area-JDA) นอกจากนี้สหพันธรัฐมาเลเซียได้ให้ความร่วมมือกับประเทศไทยมากขึ้นในการแก้ไขปัญหากลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรงที่เคลื่อนไหวอยู่ในบริเวณชายแดน

3) ราชอาณาจักรกัมพูชา ความขัดแย้งประเด็นพื้นที่ที่อ้างสิทธิทับซ้อนทางทะเลจะมีแนวโน้มเข้มข้นขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริเวณพื้นที่อ้างสิทธิทับซ้อนดังกล่าวเป็นบริเวณที่คาดว่าจะมีทรัพยากรทางพลังงานที่อุดมสมบูรณ์

4) สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม เรือประมงไทยได้รับอนุญาตให้เข้าไปทำประมงในลักษณะการเช่าเรือเข้าไปทำการประมง แต่ยังคงมีการลักลอบเข้าไปทำประมงโดยไม่ถูกต้องอยู่เสมอ อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันพบว่าเรือประมงของเวียดนามรุกล้ำเข้ามาในพื้นที่ทางทะเลของประเทศไทยจำนวนมาก

5) สาธารณรัฐอินโดนีเซีย ได้มีการประกาศห้ามเรือประมงต่างชาติเข้าไปทำการประมงในน่านน้ำของสาธารณรัฐอินโดนีเซียโดยเด็ดขาด ยกเว้นเรือประมงที่จดทะเบียนกับบริษัทของสาธารณรัฐอินโดนีเซียหรือบริษัทร่วมทุนกับสาธารณรัฐอินโดนีเซียเท่านั้น

5. สถานการณ์ความมั่นคงในพื้นที่ทางทะเลของประเทศไทย

สถานการณ์ความมั่นคงและประเด็นปัญหาในพื้นที่ทางทะเลของประเทศไทย แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มปัญหาการบริหารจัดการของรัฐ 2) กลุ่มปัญหาที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม และ 3) กลุ่มปัญหาภัยคุกคามและอาชญากรรมข้ามชาติ

1) กลุ่มปัญหาการบริหารจัดการของรัฐ

การบริหารจัดการทางทะเลของหน่วยงานรัฐยังขาดประสิทธิภาพ ซึ่งเกิดมาจากหลายสาเหตุ เช่น การขาดการประสานงานและบูรณาการระหว่างหน่วยงาน การขาดงบประมาณ กฎหมายบางฉบับมีความล้าสมัยและมีความซ้ำซ้อน เป็นต้น การกำหนดนโยบายของชาติที่ผ่านมาจึงยังไม่ให้ความสำคัญกับทะเลเท่าที่ควร ส่งผลให้ขาดการส่งเสริมโครงสร้างพื้นฐานทางทะเลและทรัพยากรทางทะเลหลัก (Maritime Critical Infrastructure and Key Resources) อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ท่าเรือ และอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับทะเล

2) กลุ่มปัญหาที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

การขาดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการทางทะเลของภาครัฐ ประกอบกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติจากทะเลอย่างขาดความรับผิดชอบและการควบคุม ส่งผลให้สิ่งแวดล้อมทางทะเลได้รับผลกระทบ

อย่างกว้างขวาง เช่น การก่อกมลพิษทางทะเล การทำประมงผิดกฎหมาย การสร้างสิ่งปลูกสร้างที่ไม่คำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และการขาดการควบคุมกิจการของภาคเอกชน เป็นต้น ความเสียหายทางสิ่งแวดล้อมที่ทำให้เกิดความเสื่อมโทรมของทรัพยากรทางทะเลนั้นยังส่งผลให้เกิดความขัดแย้งทางสังคมด้วย ไม่ว่าจะเป็นความขัดแย้งระหว่างธุรกิจเอกชนและชุมชนท้องถิ่น ความขัดแย้งระหว่างผู้ประกอบการประมงซึ่งอาจนำไปสู่ปัญหาความขัดแย้งระหว่างประเทศอันเนื่องมาจากการทำประมง

3) กลุ่มปัญหาภัยคุกคามและอาชญากรรมข้ามชาติ

เนื่องจากทะเลเป็นพื้นที่ที่มีลักษณะเปิด ประกอบกับการขาดประสิทธิภาพในการควบคุมทำให้ทะเลเป็นพื้นที่ที่มีการกระทำผิดกฎหมาย เช่น การลักลอบขนส่งสิ่งผิดกฎหมาย การก่อการร้าย โจรสลัด ยาเสพติด การค้ามนุษย์ สิ้นค้าหนีภาษี การหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย เป็นต้น

นโยบายและแนวทางการบริหารจัดการความมั่นคงทางทะเลของประเทศไทย

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าประเทศไทยตั้งอยู่ในบริเวณเส้นทางการคมนาคมทางทะเลที่มีความสำคัญ เป็นจุดเชื่อมต่อระหว่างมหาสมุทรอินเดียกับมหาสมุทรแปซิฟิก การที่ประเทศไทยมีอาณาเขตติดต่อทางทะเลเป็นบริเวณกว้างและอยู่ใกล้เส้นทางการคมนาคมทางทะเลที่สำคัญส่งผลให้ประเทศไทยเป็นพื้นที่อ่อนไหวที่จะประสบภัยคุกคามทางทะเล ดังนั้นประเทศไทยจึงจำเป็นต้องมีการกำหนดนโยบายและมีแนวทางการบริหารจัดการเกี่ยวกับความมั่นคงทางทะเลให้มีความชัดเจน รวมทั้งต้องมีการบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการบริหารจัดการความมั่นคงทางทะเลให้มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ รัฐบาลได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของความมั่นคงและการรักษาผลประโยชน์ทางทะเล จึงได้กำหนดเป็นนโยบายของรัฐบาลในข้อ 2 การรักษาความมั่นคงของรัฐและการต่างประเทศ โดยให้ความสำคัญต่อการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียนในกิจการ 5 ด้าน ได้แก่ 1) การบริหารจัดการชายแดน 2) การสร้างความมั่นคงทางทะเล 3) การแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ 4) การสร้างความไว้วางใจกับประเทศเพื่อนบ้าน และ 5) การเสริมสร้างศักยภาพในการปฏิบัติการทางทหารร่วมกันของอาเซียน โดยเน้นความร่วมมือเพื่อป้องกัน แก้ไขข้อพิพาทต่าง ๆ และการแก้ไขปัญหาเส้นเขตแดนโดยใช้กลไกทั้งระดับทวิภาคีและพหุภาคี ทั้งจะจัดระเบียบการพัฒนาตามกรอบประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนและการบริหารจัดการพื้นที่ชายแดนทั้งทางบกและทางทะเลรองรับการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษตามแนวชายแดน โดยใช้ระบบเฝ้าตรวจด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย กำหนดให้ปัญหายาเสพติด การค้าอาวุธ การค้ามนุษย์ การกระทำอันเป็นโจรสลัด การก่อการร้ายสากล และอาชญากรรมข้ามชาติ เป็นปัญหาเฉพาะหน้าที่ต้องได้รับการป้องกันและแก้ไขโดยการบังคับใช้กฎหมายที่เข้มงวด และจัดการปัญหาอื่น ๆ ที่เชื่อมโยงต่อเนื่องให้เบ็ดเสร็จ เช่น ปัญหาสถานะและสิทธิของบุคคล การปรับปรุงระบบการเข้าเมือง การจัดระเบียบแรงงานต่างด้าว เป็นต้น (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2557, น. 4-5)

นอกจากนี้ เพื่อให้การดำเนินงานของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง สามารถขับเคลื่อนนโยบายไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพและสำเร็จเป็นรูปธรรม มีความสอดคล้องกันระหว่างมิติความมั่นคงทางทะเลกับมิติการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ จึงต้องมีการบูรณาการความร่วมมือระหว่าง

หน่วยงานและจะต้องมีการกำหนดแผนการดำเนินงานให้มีความเชื่อมโยงประเด็นยุทธศาสตร์ในทุกมิติ ระหว่างนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2558-2564 แผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล พ.ศ. 2558-2564 และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2558-2564

ได้กำหนดกรอบนโยบายการปกป้อง รักษาผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเล ดังนี้

1) พัฒนาศักยภาพความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล โดยการเสริมสร้างและพัฒนากำลังทางเรือ ให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมเพียงพอในการจัดการกับภัยคุกคาม ด้วยแนวคิดเชิงป้องกันและป้องปราม รวมทั้ง ส่งเสริมความสัมพันธ์ ความไว้วางใจระหว่างประเทศ และพัฒนาความร่วมมือและความเข้าใจอันดี กับหน่วยงานทางทะเลในทุกระดับ

2) ค้ำครองการใช้ประโยชน์จากทะเล โดยการพัฒนาขีดความสามารถเชิงป้องกันการรับมือกับ ภัยคุกคามความมั่นคง และเสริมสร้างระบบตรวจการณ์และพิสูจน์ทราบเป้าหมายทางทะเล การแลกเปลี่ยน ด้านการข่าว การสนับสนุนเรือพาณิชย์ของไทยที่แล่นผ่านพื้นที่เสี่ยงภัยให้มีมาตรการคุ้มครองความปลอดภัย และการป้องกันตนเองตามระดับความรุนแรงของภัยคุกคามตามระดับสากลภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ รวมทั้งพัฒนาศักยภาพในการเตือนภัย ป้องกัน และจัดการกับปัญหาภัยพิบัติสาธารณภัยและภัยธรรมชาติ ตลอดจนเสริมสร้างและพัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศ สนับสนุนประเด็นด้านความมั่นคงและ ความปลอดภัยทางทะเลในเวทีระหว่างประเทศ

3) สร้างความสงบเรียบร้อยและส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากทะเล โดยการส่งเสริมการพัฒนา และเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมทางทะเล และสนับสนุนกิจการพาณิชย์นาวี รวมทั้งจัดให้มีมาตรการเชิงป้องกัน และแก้ไขความขัดแย้งจากการแสวงหาประโยชน์ทางทะเลอย่างสันติวิธี ตลอดจนจัดระเบียบการบริหารจัดการ และการดำเนินกิจกรรมทางทะเลให้มีประสิทธิภาพ เป็นธรรม สมดุล และยั่งยืน รวมทั้งให้มีการกำหนดพื้นที่ ปกครองทางทะเลเพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

4) สร้างความสมดุลและยั่งยืนของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเล โดยผลักดันประเด็น ด้านสิ่งแวดล้อมให้เป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับทะเล สนับสนุนการมีส่วนร่วมของภาค ประชาชน และสนับสนุนสิทธิชุมชนในการจัดการทรัพยากรและดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของตน และพัฒนาขีดความสามารถในการจัดการกับมลพิษที่เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งให้มีและบังคับใช้ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมทางทะเลอย่างเคร่งครัด

5) พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ องค์กรความรู้ และความตระหนักรู้ความสำคัญของทะเลโดยให้มีองค์กร ที่มีหน้าที่ศึกษาและพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับทะเล และเผยแพร่ ให้ความรู้และการศึกษากับภาคส่วนต่าง ๆ และเร่งรัดการพัฒนาบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านการบริหารจัดการทางทะเล

6) พัฒนาการบริหารจัดการผลประโยชน์ของชาติทางทะเลขององค์กรของรัฐ โดยจัดตั้ง หน่วยงานที่มีอำนาจตามกฎหมายในการสั่งการและบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานในการดูแลและ รักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล รวมทั้งมีการพัฒนา กฎ ระเบียบ แผน หรือกฎหมายภายในอื่น ๆ เพื่อให้มี

ความสัมพันธ์ต่อสถานการณ์ทางทะเลและสอดคล้องกับพันธกรณีระหว่างประเทศ ตลอดจนเสริมสร้างศักยภาพของเครือข่ายภาคประชาสังคมในการสนับสนุนการดำเนินการของหน่วยงานรัฐในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล

แผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล พ.ศ. 2558-2564

แผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล พ.ศ. 2558-2564 ถือเป็นแผนหลักสำหรับการดำเนินการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มุ่งเน้นการสร้างเสถียรภาพ ความปลอดภัย เสรีภาพ และสภาวะแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำเนินกิจกรรมทางทะเลของทุกภาคส่วนอย่างยั่งยืน และมีความสอดคล้องกันระหว่างมิติความมั่นคงทางทะเลกับมิติการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ดำเนินการที่สำคัญ 6 ยุทธศาสตร์ด้วยกัน คือ

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาศักยภาพความมั่นคงของชาติทางทะเล มีแนวทางดำเนินการที่สำคัญ 5 แนวทาง สรุปได้ดังนี้

1) ใช้พลังอำนาจของชาติทั้งหมดในการจัดการกับภัยคุกคามที่เป็นรัฐด้วยแนวคิดเชิงป้องกันและป้องปราม โดยมุ่งเน้นการเป็นผู้นำในการสร้างความสัมพันธ์ ความเข้าใจ ความไวเนื้อเชื่อใจระหว่างประเทศ และความร่วมมือกับประเทศต่าง ๆ ตลอดจนใช้และแสวงหากลไกการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นโดยสันติวิธี

2) เสริมสร้างและพัฒนากำลังทางเรือให้สอดคล้องกับพลังอำนาจอื่น ๆ ของชาติ โดยให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมและเพียงพอต่อการเปลี่ยนแปลงของดุลกำลังในภูมิภาค อีกทั้งให้สอดคล้องกับความจำเป็นในการปฏิบัติการกิจและหน้าที่ในการป้องกันประเทศ และการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลให้มีความมั่นคงยั่งยืน

3) พัฒนาความร่วมมือและความเข้าใจอันดีกับหน่วยงานทางทะเลของประเทศเพื่อนบ้านและมิตรประเทศในทุกระดับ สนับสนุนให้มีการฝึกการลาดตระเวนร่วม การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารทางทะเล รวมทั้งสนับสนุนภารกิจการรักษาสันติภาพที่เหมาะสมทั้งในระดับภูมิภาคและในระดับโลก โดยเฉพาะภายใต้กรอบของอาเซียนและองค์การสหประชาชาติ

4) ส่งเสริมความสัมพันธ์ ความเข้าใจ ความไวเนื้อเชื่อใจระหว่างประเทศ และความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านทั้งในและนอกภูมิภาค เพื่อลดความขัดแย้งและแรงกดดันต่อการใช้กำลังและขีดความสามารถทางทหารโดยไม่จำเป็น รวมถึงแสดงบทบาทที่สร้างสรรค์ในการยุติความขัดแย้งระหว่างประเทศ

5) ผนึกพลังอำนาจแห่งชาติทั้งหมดในการเร่งรัดการแก้ไขปัญหาเขตแดนทางทะเลกับประเทศเพื่อนบ้านให้บรรลุผลโดยเร็ว โดยเน้นการเจรจาทางการเมืองและการทูต เพื่อให้สามารถตกลงแบ่งเขตแดนทางทะเลกันได้ทั้งหมดหรือให้เหลือพื้นที่ขัดแย้งน้อยที่สุด

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การคุ้มครองการใช้ประโยชน์จากทะเล มีแนวทางการดำเนินการที่สำคัญ 6 แนวทาง สรุปได้ดังนี้

1) เจริญ สร้างความสัมพันธ์ และความเข้าใจกับประเทศที่ใช้ความรุนแรงในการบังคับใช้กฎหมายเพื่อสร้างมาตรการและกลไกระหว่างประเทศในการระงับการกระทำอันรุนแรงที่จะเกิดกับเรือและประชาชนของประเทศไทย และเป็นช่องทางในการคุ้มครอง ช่วยเหลือผู้ที่ได้รับความเดือดร้อน

2) ดำเนินการทางการทูตและการทหารเพื่อสนับสนุนความร่วมมือระหว่างประเทศในการจัดการกับประเด็นปัญหาโจรสลัด พร้อมกับสนับสนุนเรือไทยและเรือที่ขนส่งสินค้าไทยที่ต้องผ่านพื้นที่เสี่ยงภัยให้มีมาตรการในการป้องกันตนเองและใช้ประโยชน์จากกองกำลังนานาชาติที่อยู่ในพื้นที่

3) เสริมสร้างและพัฒนาระบบตรวจการณ์ ฝ้าตรวจติดตาม ควบคุมเรือ และพิสูจน์ทราบเป้าหมายต่าง ๆ ทางทะเล ให้ได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ เพื่อปกป้องและรักษาอำนาจอธิปไตย บูรณภาพแห่งดินแดนและสิทธิอธิปไตยทางทะเลจากภัยคุกคามทุกรูปแบบ การบังคับใช้กฎหมาย การให้ความคุ้มครอง และความปลอดภัย

4) ในเรื่องภัยพิบัติ สาธารณภัย และภัยธรรมชาติ ให้มีการปรับปรุงและพัฒนาองค์กร กลไก เครื่องมือ ขีดความสามารถ ความร่วมมือระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐกับประชาชน และความร่วมมือระหว่างประเทศ ตลอดจนการเชื่อมโยงระบบฐานข้อมูลแบบบูรณาการ และการเตือนภัยล่วงหน้าในทุกระดับ เพื่อให้มีการติดตาม ค้นหา ช่วยเหลือบรรเทา ฟื้นฟู และเยียวยาผู้ประสบภัยทางทะเลอย่างมีประสิทธิภาพ ตามมาตรฐานสากล และแสวงหากลไกเพื่อประสานความร่วมมือกับนานาชาติ

5) พัฒนาขีดความสามารถของประเทศในด้านการแลกเปลี่ยนข่าวสาร การข่าวกรอง การแจ้งเตือนภัยล่วงหน้า การตรวจการณ์ การสกัดกั้น ควบคุมกับการแสวงหา และใช้ประโยชน์จากความร่วมมือระหว่างประเทศ ในการรับมือกับภัยคุกคามความมั่นคงให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและทันต่อสถานการณ์

6) นำประเด็นเรื่องความมั่นคงและความปลอดภัยทางทะเลเข้าสู่เวทีระหว่างประเทศ โดยเฉพาะความร่วมมือในกลุ่มประเทศอาเซียน เพื่อสนับสนุนการสร้างมาตรการ เครื่องมือ และความร่วมมือด้านอื่น ๆ ในการให้ความช่วยเหลือทางทะเลร่วมกัน รวมถึงการเตรียมความพร้อมของหน่วยงานของไทยในการเข้าไปมีส่วนร่วมในความร่วมมือนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างความสงบเรียบร้อยและส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากทะเล มีแนวทางดำเนินการที่สำคัญ 7 แนวทาง สรุปได้ดังนี้

1) ส่งเสริมให้มีการพัฒนา การอำนวยความสะดวก และการเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมทางทะเล ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศและความร่วมมือทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ

2) ส่งเสริมความร่วมมือในการสร้างเครือข่ายคมนาคมขนส่ง การประมง และการท่องเที่ยวทางทะเล รวมถึงให้มีการบริหารจัดการและใช้ประโยชน์จากทะเลอย่างมีประสิทธิภาพและมีความปลอดภัย

3) ส่งเสริมและสนับสนุนกิจการพาณิชย์นาวี เพื่อเป็นการสร้างผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ และสนับสนุนภารกิจด้านความมั่นคงในภาวะไม่ปกติ โดยกำหนดให้มีกรอบมาตรฐานและการสร้างแรงจูงใจที่ชัดเจนและเหมาะสม

4) การดำเนินกิจกรรมเพื่อแสวงหาประโยชน์จากทะเล ทั้งกิจกรรมของภาครัฐและภาคเอกชน จะต้องคำนึงถึงสิทธิ ความเป็นธรรม และวัฒนธรรมของชุมชนในพื้นที่ รวมทั้งการให้ความสำคัญกับผลกระทบที่มีต่อสิ่งแวดล้อมทางทะเล

5) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลต้องจัดให้มีมาตรการเชิงป้องกันและมาตรการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งอันเกิดจากการใช้ทรัพยากรทางทะเลอย่างสันติวิธี และเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย

6) จัดระเบียบการบริหารจัดการประโยชน์และการดำเนินกิจกรรมทางทะเลของทุกภาคส่วน อย่างโปร่งใสมีประสิทธิภาพ เป็นธรรม สมดุล และยั่งยืน บนพื้นฐานของการเคารพสิทธิ ความเป็นธรรม ต่อชุมชนในพื้นที่และส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทางทะเล

7) ให้มีการกำหนดเขตพื้นที่ปกครองทางทะเล เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างความสมดุลและยั่งยืนของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเล มีแนวทางดำเนินการที่สำคัญ 7 แนวทาง สรุปได้ดังนี้

1) ผลักดันเรื่องการคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมให้เป็นปัจจัยสำคัญในกระบวนการทางนโยบาย ยุทธศาสตร์ และการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับทะเล รวมทั้งมีมาตรการเชิงรุกในการสร้างความสมดุลและความยั่งยืน

2) สนับสนุนและส่งเสริมให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการทางนโยบายและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของภาครัฐตามที่กฎหมายและรัฐธรรมนูญบัญญัติไว้

3) สนับสนุนสิทธิชุมชนในการจัดการทรัพยากร และส่งเสริมให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังและดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของตน

4) หน่วยงานและภาคส่วนต่าง ๆ ของรัฐที่เกี่ยวข้องและมีอำนาจหน้าที่ จะต้องดำเนินการในการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด โปร่งใส และมีความเป็นธรรม เพื่อหยุดยั้งการสร้างผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทางทะเล รวมทั้งสร้างขีดความสามารถในการจัดการกับมลพิษที่เกิดขึ้นได้อย่างทันทั่วทั้ง

5) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องมีมาตรการในการควบคุมการแสวงหาประโยชน์จากทะเลอย่างเข้มงวดทั้งจากหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน โดยเฉพาะธุรกิจที่แสวงหาผลประโยชน์จากทะเลต้องมีการจัดระเบียบและสร้างจิตสำนึก รวมถึงส่งเสริมให้มีการดำเนินการในลักษณะที่สมดุลต่อทั้งชุมชนและสิ่งแวดล้อม

6) หน่วยงานหรือองค์กรที่มีหน้าที่ดูแลสิ่งแวดล้อมทางทะเลต้องเร่งรัดดำเนินการให้มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมทางทะเลที่ชัดเจนและมีลักษณะบูรณาการ ตลอดจนมีมาตรการที่ได้ขีดขาดและเป็นธรรม

7) สร้างและใช้ประโยชน์จากความร่วมมือระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรอบความร่วมมือของกลุ่มประเทศอาเซียน เอเปค และความร่วมมือภายใต้อนุสัญญาต่าง ๆ ซึ่งประเทศไทยเป็นรัฐภาคี เพื่อส่งเสริมความร่วมมือในการปกป้อง รักษา และฟื้นฟูทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเล

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ องค์ความรู้ และความตระหนักรู้ความสำคัญ
ของทะเล มีแนวทางดำเนินการที่สำคัญ 5 แนวทาง สรุปได้ดังนี้

1) จัดตั้งองค์กรหรือสถาบันที่ทำหน้าที่ศึกษา ค้นคว้า วิจัย และจัดการความรู้เกี่ยวกับทะเล
ในรูปแบบที่เหมาะสม เพื่อเป็นศูนย์กลางข้อมูลเชิงวิชาการทางทะเล สมุทรศาสตร์ ธรณีวิทยา ชีววิทยา
ทางทะเล และอุทุนิยมวิทยาทางทะเล รวมทั้งวิศวกรรมชายฝั่งและสิ่งแวดล้อม สำหรับใช้ประโยชน์ร่วมกัน
ในการปกป้องและรักษาความมั่นคงของชาติ และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเลให้เกิดประโยชน์
สูงสุดและมีความยั่งยืน

2) รณรงค์ ให้ความรู้ และประชาสัมพันธ์กับประชาชนและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ให้ตระหนักถึง
ความสำคัญและการใช้ประโยชน์จากทะเลอย่างยั่งยืนและเหมาะสม รวมทั้งเปิดโอกาสให้เข้ามามีส่วนร่วม
ในการปกป้องและรักษาความมั่นคงทางทะเล

3) เร่งรัดการพัฒนาบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านการบริหารจัดการทางทะเล ด้านนโยบาย
และยุทธศาสตร์ทางทะเล ด้านกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับทางทะเล ด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม
ทางทะเลและสาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับทางทะเลให้เพียงพอ รวมทั้งพัฒนาศักยภาพของบุคลากรที่มีหน้าที่
รับผิดชอบเกี่ยวกับการรักษาผลประโยชน์และความมั่นคงทางทะเลอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทันต่อ
การเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ทางทะเล

4) เสริมสร้างศักยภาพของคน ชุมชน พื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลและเกาะแก่ง และจัดตั้ง
อาสาสมัครในการปกป้องผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ตลอดจนสร้างเครือข่ายข้อมูลข่าวสารภาคประชาชน
เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติของหน่วยงานราชการในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล

5) ให้มีการศึกษาวิจัยทางวิชาการเพื่อเสริมสร้างองค์ความรู้ในมิติด้านความมั่นคงทางทะเล
เพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเลไปสู่การปฏิบัติในทุกกระดับ โดยเฉพาะ
การศึกษาวิจัยผลกระทบที่มีต่อทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเลจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
และภูมิประเทศบริเวณชายฝั่ง รวมถึงผลกระทบจากการพัฒนาบริเวณชายฝั่งทะเล และเสนอมาตรการแก้ไข
และปรับตัวให้ทันต่อสถานการณ์

ยุทธศาสตร์ที่ 6 การบริหารจัดการผลประโยชน์ของชาติทางทะเลโดยองค์กรของรัฐ มีแนวทาง
ดำเนินการที่สำคัญ 7 แนวทาง สรุปได้ดังนี้

1) ให้มีการดำเนินการเพื่อรองรับการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล
ค.ศ.1982 รวมถึงให้มีการพิจารณาเข้าเป็นภาคีสันติสัญญาหรือความตกลงระหว่างประเทศอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
กับทะเล

2) ติดตามและเร่งรัดการพัฒนากฎ ระเบียบ แผน หรือกฎหมายภายในอื่น ๆ เพื่อรองรับ
และสนับสนุนสิทธิประโยชน์ของรัฐ และการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในพื้นที่ทางทะเล ให้สอดคล้องกับหลัก
กฎหมาย พันธกรณีระหว่างประเทศ และสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป

3) ให้ส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเลไปปฏิบัติ
อย่างมีประสิทธิภาพโดยเร่งดำเนินการจัดทำแผนงาน โครงการ และงบประมาณรองรับ โดยประสาน

การดำเนินงาน ร่วมกันอย่างเป็นทางการ รวมทั้งให้มีการกำหนดการดำเนินการตามยุทธศาสตร์การบริหารจัดการผลประโยชน์ของชาติทางทะเลโดยองค์กรของรัฐ ในแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภายใต้การบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารงานกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ (ก.บ.ก.) และแผนพัฒนาจังหวัดภายใต้การบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ (ก.บ.จ.) ตลอดจนให้มีการเชื่อมโยงแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเลกับแผนการบริหารราชการแผ่นดิน และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

4) จัดตั้งหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการดูแลและรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลที่มีอำนาจตามกฎหมายในการสั่งการและการบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

5) ให้หน่วยงานหรือองค์กรในระดับท้องถิ่น สนับสนุนด้วยการจัดทำแผนงาน โครงการ และงบประมาณเพื่อดำเนินการตามแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล

6) ให้มีภาคีเครือข่ายสนับสนุนการนำแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเลไปปฏิบัติ โดยให้ภาควิชาการ ภาคเอกชนและภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเป็นเครือข่ายในการขยายผลแผนความมั่นคงฯ

7) ให้มีการสร้างดัชนีชี้วัดความสำเร็จ เพื่อติดตามประสานงาน ประเมินผล และปรับปรุงพัฒนาการปฏิบัติตามแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเลอย่างต่อเนื่องเป็นรูปธรรม

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านความมั่นคงที่มีความจำเป็นเร่งด่วนและมีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และความมั่นคงของประเทศที่มีความจำเป็นเร่งด่วนต้องดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการสร้างเสถียรภาพภายในประเทศ ลดและป้องกันภัยคุกคามจากภายนอก รวมทั้งสร้างความเชื่อมั่นในอาเซียนและประชาคมโลกในระยะ 5 ปี คือ การรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ของชาติทางทะเลเพื่อคงไว้ซึ่งอำนาจอธิปไตยและสิทธิอธิปไตยในเขตทางทะเล มีแนวทางดำเนินการที่สำคัญ 3 ประการ สรุปได้ดังนี้

1) เสริมสร้างความร่วมมือในการรักษาความมั่นคงทางทะเลทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ เพื่อแก้ไขปัญหาพื้นที่อ้างสิทธิทับซ้อนทางทะเล รวมทั้งพัฒนาความร่วมมือในการแสวงหาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืน พัฒนาระบบและกลไกการให้ความช่วยเหลือและบรรเทาสาธารณภัยในทะเลให้มีประสิทธิภาพ ตลอดจนรักษาเส้นทางคมนาคมทางทะเลให้มีความปลอดภัยและเอื้อต่อการใช้ประโยชน์ร่วมกัน

2) แก้ไขปัญหาการแย่งชิงทรัพยากรโดยรักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางทะเล คุ้มครอง ปกป้อง และรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลจากการกระทำผิดกฎหมายในทะเลและวิกฤตทางทะเล พัฒนากลไกในทางปฏิบัติในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลและปรับปรุงกฎหมาย และกฎระเบียบต่าง ๆ ให้มีความทันสมัยและเป็นสากล ให้เกิดเอกภาพและระบบการบริหารจัดการที่ดีในการดำเนินงานด้านการรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ของชาติทางทะเลในภาพรวมของประเทศ รวมทั้งบูรณาการการใช้ทรัพยากรและการขับเคลื่อนนโยบายไปสู่การปฏิบัติให้ได้อย่างเป็นรูปธรรม

3) พัฒนาสร้างการรับรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับคุณค่าของทะเล การใช้ประโยชน์จากทะเลอย่างมีจิตสำนึกรับผิดชอบ และมีความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจกรรมทางทะเล รวมทั้งส่งเสริมการพัฒนาองค์ความรู้ทางทะเลและการสร้างนวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาในอนาคต

ทั้งนี้ ได้กำหนดแผนงานและโครงการสำคัญในการพัฒนาระบบและกลไกการบริหารจัดการความมั่นคงและผลประโยชน์ของชาติทางทะเล โดยมีสาระสำคัญ คือ เสริมสร้างความมั่นคงทางทะเลและพัฒนาให้มีการจัดระเบียบที่ดีในทะเล โดยแก้ไขปัญหาการแย่งชิงทรัพยากร รักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางทะเล คุ้มครอง ปกป้อง และรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลจากการกระทำผิดกฎหมายในทะเล รวมทั้งพัฒนาระบบและกลไกการให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับการเกิดอุบัติเหตุในทะเล ระบบการช่วยเหลือและบรรเทาสาธารณภัยในทะเลให้มีประสิทธิภาพ ตลอดจนปรับปรุงกฎหมายและกฎระเบียบต่าง ๆ ให้มีความทันสมัยและเป็นสากล มีหน่วยงานดำเนินการหลัก 3 หน่วยงาน คือ 1) สำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติ 2) กองทัพเรือ และ 3) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และได้กำหนดกรอบระยะเวลาดำเนินการ 5 ปี (พ.ศ. 2560-2564)

บทสรุปและข้อเสนอแนะของผู้ศึกษา

ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่มีทรัพยากรทางทะเลอุดมสมบูรณ์ อีกทั้งยังเป็นจุดศูนย์กลางสำคัญในการเชื่อมโยงเส้นทางระบบคมนาคมการขนส่งและโลจิสติกส์ เนื่องจากประเทศไทยมีแผ่นดินติดทะเล 2 ด้าน คือ ด้านตะวันตกติดกับทะเลอันดามันและช่องแคบมะละกา ส่วนทางด้านตะวันออกติดกับอ่าวไทย นอกจากนี้ผลประโยชน์ทางทะเลของประเทศไทยยังมีไม่ต่ำกว่า 17.9 ล้านล้านบาทต่อปี โดยกิจกรรมที่ทำให้เกิดมูลค่ามากที่สุด คือ การขนส่งทางทะเล และในอนาคตมีแนวโน้มจะมีมูลค่าเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง สำหรับสถานการณ์ความมั่นคงทางทะเลนับวันยิ่งจะมีความซับซ้อนมากขึ้นและส่งผลกระทบต่อทุกระดับ ได้แก่ สถานการณ์ความมั่นคงทางทะเลในระดับโลก สถานการณ์ความมั่นคงทางทะเลในระดับภูมิภาค สถานการณ์ความมั่นคงทางทะเลของอาเซียน สถานการณ์ความมั่นคงทางทะเลของประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน และสถานการณ์ความมั่นคงในพื้นที่ทางทะเลของประเทศไทย สำหรับสถานการณ์ความมั่นคงและประเด็นปัญหาในพื้นที่ทางทะเลของประเทศไทยสามารถแบ่งออกเป็น 3 ประการ คือ 1) ปัญหาการบริหารจัดการของรัฐ 2) ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม และ 3) ปัญหาคูคัมและอาชญากรรมข้ามชาติ

ด้วยทรัพยากรทางทะเลที่มีมูลค่ามหาศาล ไม่ว่าจะเป็น แร่ธาตุ ก๊าซธรรมชาติ ปิโตรเลียม สัตว์น้ำ หรือแม้กระทั่งเส้นทางการขนส่งทางทะเล จึงทำให้ทุกประเทศในโลกต่างให้ความสำคัญและพยายามแย่งชิงผลประโยชน์จากทรัพยากรเหล่านั้นให้ได้มากที่สุด และด้วยกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคโลกาภิวัตน์ ประกอบกับกระแสการพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมที่ขาดความสมดุล โดยมุ่งที่จะใช้ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นตัวนำ ส่งผลให้ประเทศต่าง ๆ รวมถึงประเทศไทยเกิดภัยคุกคามรูปแบบใหม่มากขึ้นซึ่งครอบคลุมในทุกมิติของสังคม เช่น การก่อการร้าย การหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย

การค้ำมนุษย์ การลักลอบขนส่งอาวุธ โจรสลัด ภัยต่อการเดินเรือ ปัญหาสิ่งแวดล้อม ความมั่นคงทางอาหาร และความมั่นคงทางพลังงาน

ด้วยรูปแบบของภัยคุกคามทางทะเลที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งนับวันจะมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญต่อการจัดทำนโยบายเกี่ยวกับการบริหารจัดการ ความมั่นคงทางทะเลให้มีความชัดเจนเพื่อรองรับกับสถานการณ์และสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ปรับปรุงกฎหมายและกฎระเบียบต่าง ๆ ให้มีความทันสมัยและเป็นสากล อีกทั้งควรมีหน่วยงานหลักในการบริหารจัดการกิจการทั้งปวงในทะเลเพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อน มีความเป็นเอกภาพและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งสอดคล้องกับสภาวะแวดล้อมความมั่นคงทางทะเลในปัจจุบันและอนาคต

บรรณานุกรม

- กมลินทร์ พิณจิววอล, และ เพลิมศักดิ์ จารยะพันธุ์. (2559). **ความมั่นคงทางทะเล**. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- สารัตน์ เกื่อนสุวรรณ, และ ญัฐพัชร อัครกิตติทัศน์. (2559). ผลประโยชน์ของชาติทางทะเลกับความมั่นคงของประเทศ *Maritime National Interests and National Security*. **วารสารสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ**, 7(2), 31.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560-2564**. สืบค้น 28 สิงหาคม 2561 จาก http://www.nesdb.go.th/ewt_dl_link.php?nid=6422
- สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ. (2558ก). **นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2558-2564**. สืบค้น 9 สิงหาคม 2561 จาก <http://www.nsc.go.th/Download1/policy58.pdf>
- _____. (2558ข). **แผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล (พ.ศ. 2558-2564)**. สืบค้น 20 สิงหาคม 2561 จาก http://www.nsc.go.th/Pages/DocDownload.aspx#InplviewHashd2f649a2-4c58-4881-8567-7f5031e5de35=Paged%3DTRUE-p_SortBehavior%3D0-p_Modified%3D20160807%252007%253a02%253a07-p_ID%3D90-PageFirstRow%3D31
- สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. (2557). **คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี**. กรุงเทพฯ: คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.